

KURBAN BAYRAMI; BAYRAMIN KARDEŞLİĞE KATKISI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ
Ra'd, 25/13

Hacıların Arafat meydanından Mina'ya Şeytan taşlama ve Kurban kesmek için akın akın aktığı, bu mübarek vakitte bizi kurban bayram sabahına eriştiren, kabenin şubesi olan bu mübarek mekanda bir araya toplayan Rabbimize nihayetsiz hamd-ü senalar olsun. Bayramları neşe ve sevinç günleri olarak ilan eden Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s.)'e salat ve selam olsun!

Değerli Mü'minler!

Hepimizin bildiği üzere dinimizde iki bayram vardır. İlki, Ramazan Bayramı, ikincisi ise, bugün idrak edeceğimiz Kurban Bayramıdır. Nitekim Sevgili Peygamberimiz hicretten sonra Medinelilerin iki bayramı olduğunu öğrenince: “Allah sizin için o iki günü, daha hayırlı iki günle Ramazan ve Kurban bayramıyla değiştirmiştir” (Ebu Davut, Salat 245) buyurmuşlardır.

Hicretin ikinci senesi, Zilhicce ayının onuncu gününde Peygamber (sav), ashabıyla birlikte ilk kez Kurban Bayramı idrak edecekti. Medinede İlk defa Allah adına kurbanlar kesilecek, Müslümanlar birlik ve dirlik içinde bayram yapacaklardı. Ensar-muhacir kardeşliğinin ardından yardımlaşma ve dayanışmanın güzel bir örneği daha sergilenecekti. İslam'ın bayramlarından birini daha kutlamanın heyecan ve coşkusu büyük küçük herkesi sarmıştı.

Kurban Bayramı sabahı Peygamberimiz Güneşin yükselişiyle birlikte bayram namazı için giderken henüz vakti gelmediği halde aceleyle kesilmiş kurbanlar dikkatinden kaçmadı.

Peygamberimiz (s.a.v) bayram heyecanını yaşamaları, dua ve hutbeden yararlanmaları arzusuyla genciyle yaşlısıyla bütün kadınların da bayram sabahı namazgâha gelmelerini istemişti.

Namazgaha varınca oradakilere selam verdi. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra ashabına şöyle seslendi:
إِنَّ أَوَّلَ مَا تَبْدَأُ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ

“Bugün ilk işimiz, (bayram) namazı kılmak,

ثُمَّ نَرْجِعَ فَتَنْحَرُ

sonra dönüp kurban kesmektir.

فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا

Kim böyle yaparsa sünnetimize uymuş olur. ” (Buhari, İdeyn, 3)

Sonra kurbanla ilgili önemli mesajlar verdiği hutbesini irad etti.

Bayram hutbesinde Peygamberimiz, Yüce Allah'ın kurban günlerini Müslümanlar için bayram ilân ettiğini ve kendisinin de bunu kabul etmekle emrolunduğunu belirtti. Bayram günlerini, (oruç değil) yeme-içme ve Allah'ı zikretme günleri olarak niteledi. Bayramda çeşitli kurbanların kesilmesi ve yoksulların doyurularak sevindirilmesi yönünde ashâbını şu ifadeleriyle teşvik etti:

مَا عَمِلَ آدَمِيُّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ
“Ademoğlu kurban günü Allah katında kurban kesmekten daha sevimli olan bir amel işlemez.

إِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِفُرُوقِهَا وَأَسْعَارِهَا وَأَطْلَافِهَا

Kurban, kıyamet günü boynuzları, kılları ve tırnaklarıyla (sevap olarak) gelir.

وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ فَطَبِّئُوا بِهَا نَفْسًا

Kurban, henüz kanı yere düşmeden, Allah tarafından kabul edilir. Bu sebeple kurban kesme konusunda gönlünüz hoş olsun, (bu iş size zor gelmesin).”

Sonra sözü, namazgâha gelirken gördüğü kesilmiş koyunlara getirdi:

مَنْ كَانَ دَبْحَ أَضْحِيَّتِهِ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ - أَوْ نُصَلِّيَ - فَلْيَذْبَحْ مَكَانَهَا أُخْرَى

“Kim kurbanını bayram namazından önce kestiyse onun yerine bir koyun kessin. (Tirmizi, Edahi, 1)
وَمَنْ كَانَ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ

Kim de henüz kesmediyse kurbanını Allah'ın adıyla kessin!” (Müslim, Edahi, 1)

Kıymetli Kardeşlerim!

Kurban ibadeti insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlık tarihi boyunca hemen bütün ilahi dinlerde kurban kesmek, insanı Allah'a manen yaklaştıran bir ibadet sayılmıştır. Kur'an-ı-Kerim'de Hz. Adem'in iki oğlunun Allah'a kurban takdim ettiklerinden haber verilmiştir.

O günün uygulaması gereği Kabil, bir miktar değersiz ekin, Habil ise en iyi bir koç kurban olarak Allah'a sunmuşlardır. Allah, Habil'in kurbanını kabul etmiş, Kabil'in kurbanını ise kabul etmemiştir. (Maide, 5/27).

Bu günkü şekliyle dinimizdeki kurban ibadeti, Hz. İbrahim (a.s.) ile başlar. Peygamberimiz;
“Ey Allah'ın Resûlü! Bu kurbanlar nedir? ”

” قُلْتُ أَوْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذِهِ الْأَضَاجِيُّ قَالَ سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ

diye soran ashabına “Babanız İbrâhim'in sünnetidir.” diye cevap vermiştir. (İbn Mâce, Edâhî, 3)

Bu tarihî olay Kur'an-ı-Kerimde şöyle haber verilmektedir:

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ

“(İbrahim), 'Ey Rabbim! Bana iyilerden (bir oğul) ihsan et', dedi. Biz de kendisine yumuşak huylu bir oğul müjdeledik. Oğlu yanında koşacak çağa gelince

; قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمُرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

Ey oğlum!, Ben seni rüyamda boğazladığımı görüyorum, bir düşün, ne dersin?' dedi. (İsmail), 'Babacığım! Sana ne emrolunuyorsa onu yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın' dedi.

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهِ لِجَبِينُونَادِيَّاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمَ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْمُبِينُ

Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) teslim olup. İbrahim de onu yüz üstü yere yatırınca, ona şöyle seslendik: “Ey İbrahim, rüyana gerçekten sadakat gösterdin, şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükafatlandırırız” “Şüphesiz bu apaçık imtihandır.”

وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

(İsmail'e karşılık) büyük bir kurbanlık fide verdik. Kendisinden sonra gelenler arasında ona güzel bir nam bıraktık. Selam olsun İbrahim'e, 'İşte biz iyi insanları böyle ödüllendiririz. Çünkü o mü'min kullarımızdandır” (Saffat, 37/100-111).

Hız. İbrahim Oğlunu kesmeğe götürürken yerine bir Kurbanlık koçun verileceğini aklının ucundan bile geçirmiyordu. Sadece Allah'ın bu emrini nasıl eksiksiz yerine getirebilirim diye düşünüyordu. Hız. İsmail ve Hız. Hacer de, samimiyet ve sadakatten başka bir şey düşünmüyorlardı.

Namaz ve hutbenin ardından artık sıra kurbanları kesmeye gelmişti. Rahmet Elçisi, hayvanların kesimi esnasında onlara eziyet verilmemesi için, gerekli uyarılarda bulunmayı da ihmal etmedi.

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَاحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا وَسَلَامٌ قَالَ قَالَ تَتَنَانِ حِطُّنُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِيَجِدَ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ

Allah'ın her konuda 'ihsan' ile yani güzellikle davranmayı farz kıldığını, hayvanların kesiminin de en güzel bir biçimde yapılması gerektiğini hatırlattı. (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10-11)

Bu nedenle, bıçağın iyice keskinleştirilmesi, hayvana gösterilmemesi, kesim işinin hızlı yapılması ve böylece hayvanın fazla acı çekmeden can vermesinin sağlanması talimatını verdi. Bizzat kendisi de iyi kesmesi için bıçağını bilettirdi. Sonra kendisine kurbanlık iki koç getirildi. Onları kibleye doğru yatırdı. Keserken besmele çekti, tekbir getirdi. Ve;

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ben hakka yönelen birisi olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratana çevirdim, ben Allah’a ortak koşanlardan (müşriklerden) değilim.” (En’âm, 6/79)

قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Şüphesiz benim namazım, ibadetim (Kurbanım) hayatım ve ölümüm hep âlemlerin Rabbi olan Allah içindir” (En’âm, 6/162) ayetlerini okuyarak dua etti.

İlk Kurban Bayramında Medine'ye dışarıdan birçok misafir gelmişti. O sene kıtlık vardı, gelenlerin çoğu aç ve yoksuldu, doyurulmaları gerekiyordu. Onların bu durumunu dikkate alan Rahmet Peygamberimiz, kurban etlerinin misafirlere ikram edilerek üç gün içerisinde tüketilmesi talimatını verdi. Hatta kurban etlerinin üç günden sonra sahipleri tarafından yenilmesini yasakladı. Böylece aç ve muhtaç kardeşlerinin bayramı tam anlamıyla yaşamalarını sağladı.

Ertesi yıl sahâbeden bazıları söz konusu uygulamanın devam edip etmeyeceğini sordu.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ لُحُومِ الْأَضَاجِي فَوْقَ ثَلَاثٍ لِتَسْبَغَ ذُو الطَّوْلِ عَلَى مَنْ لَا طَوْلَ لَهُ فَكُلُوا مَا بَدَا لَكُمْ وَأَطْعُمُوا وَادَّخَرُوا »

Efendimiz, “Size kurban etlerini üç günden sonra tüketmek üzere ayırmanızı yasaklamıştım. Fakat Allah size bolluk verdi ve hayırlara kavuşturdu. Dolayısıyla o etlerden yiyebilir, sadaka olarak verebilir ve istediğiniz kadar da kendiniz için ayırabilirsiniz.” buyurdu. (Tirmizi, Edahi, 14)

Daha sonraki yıllarda Hz. Peygamber'in kurban etlerinden bir kısmını terbiye ettirdiği veya kurbanların ayaklarını kurutarak paça olarak sakladığı, 10-15 gün, hatta bir ay sonra dahi tükettiği olmuştur.

Kıymetli Kardeşlerim!

Kurban kesim işleminden sonra dikkat edilmesi gereken bir husus ise çevre temizliğidir. Yüce Dinimiz Temizliği her daim emretmiş, temizliği ibadetin temel şartı görmüştür. Nitekim Sevgili Peygamberimiz temizliği imanın yarısı olarak nitelemiştir. Bizlerde Kurbanlarımızı kestikten sonra onlardan geride kalan artıkları çevreye rahatsızlık verecek bir şekilde atmamalı, günümüzde belediyelerin bizlere göstermiş olduğu yerlere bırakmalıyız. Unutmayalım ki; çevreye vermiş olduğumuz rahatsızlık kul hakkı doğuracaktır. İbadetlerimizin özü olan temizliği hem kesim esnasında hem kesimden sonra gerçekleştirmeli, Müslüman insan olarak bize yakışan davranışları ortaya koymalıyız.

Kurban bayramı süresince unutmayacağımız önemli bir husus ise, Teşrik Tekbirleridir. Teşrik Tekbirleri Kurban bayramından bir gün öncesinden yani Arife günü sabah namazından itibaren başlar, dördüncü günü ikindi namazına kadar yirmi üç vakit farz namazlarının peşine, selam verdikten sonra bir defa getirilir. Hanefi mezhebine göre Teşrik Tekbirleri, ister cemaatle ister tek başına olsun ister yolcu ister mukim olsun erkek ve kadın her kese vaciptir. Teşrik Tekbiri şöyle getirilir. "Allahü ekber, Allahü ekber. Lâ ilahe illallahu vallahu ekber. Allahü ekber ve lillâhilhamd." Teşrik tekbirleri gününde kılınmayan namazlar kaza edilirse, Teşrik tekbirlerini de almak gerekir.

Kurban mali bir ibadet olması yanı sıra, kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutan ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunan bir ibadettir. Allahu Teala müslümanlar arasındaki bu kardeşlik bağının güçlenmesi için çeşitli vesileler yaratmıştır. Bayramlar bu vesilelerden birtanesidir. Dolayısıyla vaazımızın bu kısmından itibaren nasıl bir bayram yaşamalıyız sorusuna açıklık getirmeye çalışacağız.

Kıymetli Müminler!

Bayram günlerinde önce varlığımızın sebebi olan Anne ve Babamızın ellerini öpemeli hayır dualarını almalıyız.

Dinimizde Allah’a ibadetten sonra anne ve babaya saygı ve iyilik emredilmiş, onlara karşı “öf” bile demek yasaklanmıştır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurur:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

“Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara

“öf” bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevâzu kanadını indir ve de ki: “Rabbim!, Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara acı.” (İsrâ, 17/23-24).

Bayram günleri akrabalık ilişkilerinin güçlenmesine vesile olmalı, akraba ziyaretleri Aile fertleriyle beraber gerçekleştirilmelidir

Akraba ve komşulara iyilik etmek ve onlarla iyi geçinmek Rabbimizin tavsiyesidir.

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

“Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşla, yolcuya, eliniz altındakilere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez” (Nisâ, 4/36).

وَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ

“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, ...” (İsrâ, 17/26-27)

Cenab-ı Hak, yakınlarla ilgiyi kesenlerin ahirette cezaya çarptırılacaklarını belirterek şöyle buyurmaktadır.

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

“Allah’a verdikleri sözü, pekiştirilmesinden sonra bozanlar, Allah’ın korunmasını emrettiği şeyleri (akrabalık bağlarını) koparanlar ve yeryüzünde fesat çıkaranlar var ya; işte lânet, yurdun kötüsü (cehennem) de onlardır” (Ra’d, 13/25).

Bayram Günleri sevinç ve mutluluk günleridir. Başta çocuklar olmak üzere bu mutluluğun toplumun herkesimine yayılmasına katkı sunmalıyız

Hiz. Peygamber (s.a.v.) ile Hiz. Omer bir gün bayram meclisine giderken Medine’nin çocukları, Rasullullah’ın önüne dikilip şöyle dediler:

“-Ey Allahın Resulu bize bayramlık ver!” deyince, Peygamberimiz bir tebessümle: “Ya Ömer! Beni bunlardan satın al” deyince, Hiz. Ömer (r.a) kostu; bir parca et, biraz hurma ve bir miktar meyve getirip verdi. Bu davranış Peygamberimizi çok memnun etmişti.

« قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَجَبْتُ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ »

“Allah Teâlâ, “Sırf benim için birbirini seven, benim rızâm için toplanan, benim rızâm uğrunda birbirini ziyaret eden ve sadece benim rızâm için sadaka verip iyilik edenler, benim sevgimi hak ederler” buyurmuştur. (Riyazüss salihin 383)

Başka bir hadisi şerifte Peygamberimiz

لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا

“Allah'a yemin ederim ki; sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek iman etmiş olamazsınız.” (Müslim, İman, 81) buyurarak iman ile islam kardeşliği arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir.

Kıymetli Kardeşlerim!

Dargınlık dinen yasaktır. Elbette bir arada yaşayan aile ve toplum fertleri arasında anlaşmazlıklar, sürtüşme ve tartışmalar olabilir. Bu gayet normaldir. Ama bunları dargınlık safhasına vurdurmamak gerekir. Bilhassa yakınlar, sıla-i rahim denilen ziyaret bağı ile aradaki bağlarını kuvvetlendirmelidirler.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا

"Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır." (İsra 53)

Hiz. Peygamber, mü'minlerin üç günden fazla dargın durmalarının uygun olmadığını belirterek şöyle buyurmuşlardır.

لَا يَجِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ: فَيَعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ

"Bir kişinin cardamine üç günden fazla terk edip küs durması helâl değildir. İki müslüman karşılaşılarda biri bir tarafa, öteki öbür tarafa döner. Halbuki bu iki mü'minin hayırlısı önce selâm vermeye başlayandır." (Buhârî, Edeb, 62)

"Müslüman'ın din kardeşine üç günden fazla küs durması helâl olmaz. Kim müslüman kardeşini üç günden fazla terkeder ve o hal üzere ölürse cehenneme girer." (Riyazüss salihin 1599)

"Cennetin kapıları, Pazartesi ve Perşembe günleri açılır. Din kardeşi ile arasında düşmanlık olan kimse hariç Allah'a hiç bir şeyi eş koşmayan her kul bağışlanır. Bu iki kişiyi aralarında anlaşıcaya kadar bekletiniz, barışıcaya kadar bekletiniz! denilir." (Muvatta, "Husnu'l-Hulk", 4)

Allah (c.c), Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Mü'minler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulup-düzeltin ve Allah'tan korkup sakının umulur ki esirgenirsiniz" (Hucurat 49/10)

Bayramlar Gönüllerin kazanıldığı günlerdir.

Gönüller, merhametle kazanılır. Merhamet, varlığın ilahi mayasıdır. Rahman ve Rahim olan Rabbimizin rahmetinin yüreklerdeki yansımasıdır merhamet. Efendimizin anlatımıyla,

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَى.

Nu'man İbnu Beşîr (r. anhümâ) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) buyurdular ki: "Birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamete, birbirlerine şefkatte mü'minlerin misâli, bir bedeninin misâlidir. Ondan bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve hararete ona iştirak ederler." (Buhârî, Edeb 27)

Hz. Peygamber'in (sav) en belirgin özelliği, onun Merhamet ve Şefkat Peygamberi olmasıdır.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir. (Tevbe, 9/128)

İnsanların onun etrafında toplanmalarına sebep de yine bu duygudur.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِظَ الْقَلْبُ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. (Al-i İmran, 3/159.)

Merhameti var eden Allah, Peygamberini merhamet duygusu ile bezemiş, müminlerin de bu meziyetle süslenmelerini ve şefkati birbirlerine tavsiye etmelerini emretmiştir. (Beled, 90/17.)

Kur'an ahlakını benimseyen ve Rasûlullah'ın örnek kişiliği ile kendi tavır ve davranışlarına yön veren müminler, birbirlerine karşı merhametli olmalıdır. Peygamberimizin anlatımıyla

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَى

"Müminler, birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer." (Buhari, Edeb 27)

İman ile merhamet arasında doğrudan bir ilişki vardır. Allah'a imanı olan kişi, Allah'ın yarattıklarına karşı merhamet duygusu besler. Merhametli olmak dar bir alanla sınırlı değildir. Hz. Peygamber (sav), Allah'ın, ancak merhamete değer veren kullarının kalbine merhameti koyacağını hatırlatınca sahâbîler, "Ey Allah'ın Elçisi, hepimiz birbirimize karşı merhametliyiz." demişlerdir. Halbuki Hz. Peygamber, buradaki merhametten maksadın, sadece kişinin arkadaşlarına olan merhameti olmayıp bilakis bütün insanlara karşı gösterilmesi gereken merhamet olduğunu ifade etmiştir. (Hadislerle İslam, c.3, s. 90)

Allah'ın rahmetine lâyık olmak isteyen kimse, şefkat ve merhameti bir yaşam biçimi olarak benimsemelidir.

Şayet insan merhametini kullanmakta cimrilik ederse, kendisine de merhamet edilmez. Hz. Peygamber, Allah'ın merhametine mazhar olma yolunun, bu duyguyu yerli yerinde kullanmaktan geçtiğini net bir şekilde ifade etmiştir:

مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ

“İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez.” buyurarak bu gerçeğe dikkat çekmektedir. (Müslim, Fedâil, 66.)

Gönüller, paylaşmakla inşa edilir.

Yüce Allah (c.c.) biz kullarına verdiği nimet ve rızıklardan, ihtiyaç sahiplerine, fakir, yetim, yoksul ve muhtaçlara zekât ve sadaka olarak vermemizi emrediyor.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir." (Bakara, 2/ 148)

Rabbimiz infakla ilgili bir başka ayette şöyle buyurur:

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ

“Her hangi birinize ölüm gelip de, “Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!” demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda harcayın.” (Münafikun 63/10)

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بِنِعْفِهِ وَلَا خِلَالٌ

“İnanan kullarıma söyle, namazı dosdoğru kılınlar, hiçbir alışveriş ve dostluğun bulunmadığı bir gün gelmeden önce kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda gizlice ve açıktan harcasınlar.” (İbrahim . 14/31)

Peygamberimiz, insanlara dünyada yaşadıkları sürece cömert olmalarını, işi öldükten sonra bıraktıklarını tavsiye eder:

- Abdullah İbnu's-Şihhîr (r.a) anlatıyor: "Resûlullah (a.s) Elhâkümüt-tekâsür sûresini okurken yanına geldim. Bana: "İnsanoğlu malım malım der. Halbuki âdem-oğlunun yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve sağlığında tasadduk edip gönderdiğinden başka kendisinin olan neyi var? (Gerisini ölümle terkeder ve insanlara bırakır." (Müslim, Zühd 3, 4, (2958); Tirmizî, Tefsîr, Tekâsür, (3351).

Bir Hadis-i Şerifte Peygamber (s.a.s.) şöyle buyuruyor:

“Bir mümin bir aç bir mümini doyurursa, Allah da o mümini cennet meyveleriyle doyuracaktır. Yine bir mümin, susuz kalan bir mümine bir şeyler içirip susuzluğunu giderirse, Allah kıyamette ona (misk ile mühürlenmiş lezzetli bir içecek olan) Rahik-ı Mahdum’dan içirecektir. Yine bir mümin elbiseye ihtiyacı olan bir mümini giydirirse, Allah da ona cennetin yemyeşil elbiselerinden giydirecektir.” (Tirmizi, Kıyame, 18.)

Gönüller yapmak hastaları ziyaret etmekle, düşenin elinden tutmakla, aç-susuz olanı doyurup-içirmekle de mümkündür. Bu güzel davranışlarla hem gönüller kazanılır hem de Allah’ın rızası kazanılır.

Ebu Hureyre (ra) den nakledilen bir hadiste Allah Resulü (s.a.s)’in şöyle buyurduğu bildirilmiştir: "Allah (cc) kıyamet gününde (bir kimseye) şöyle seslenecek:

“Ey Âdemoğlu! Hastalandım, beni ziyaret etmedin.” (O şahıs), “Ey Rabbim! Sen âlemlerin rabbisin, ben seni nasıl ziyaret edebilirim?” deyince Allah (cc), “Falan kulum hastalandı, onu ziyaret etmedin, eğer onu ziyaret etseydin beni onun yanında bulacağını bilmiyor muydun?” diyecek.

Allah (cc) “Ey Âdemoğlu! Yiyecek istedim bana (yemek) yedirmedin' diyecek. (O şahıs), “Ey Rabbim, Sen âlemlerin Rabbisin, ben Sana nasıl (yemek) yedirebilirim? “Deyince, Cenab-ı Hak, “Falanca

kulum senden yiyecek istediğinde ona (yemek) yedirmedin, şayet onu yemek yedirseydin bunu(n karşılığını) benim yanımda bulacağını bilmiyor muydun?” Diyecek.

Allah (cc), “Ey Âdemoğlu! Senden su istedim bana su vermedin” diyecek. (O şahıs), “Ey Rabbim, Sen âlemlerin Rabbisin, ben Sana nasıl su verebilirim?” deyince, Allah (cc), “Falan kulum senden su istediği halde ona su vermedin, eğer ona su verseydin bunu(n karşılığını) benim yanımda bulurdun” buyuracak.” (Müslim, Birr, 13.)

Hadisten anlaşılacağı üzere Yüce Allah'ın, kullarına yapılan iyiliği, âdeta kendisine yapılmışçasına önemseddiği ve bu düzeyde değerlendirdiğinin çarpıcı bir ifadesidir.

Efendimiz hasta ziyaretlerinde bulunanlara şu müjdeyi vermiştir.

“Bir Müslüman, hasta bir Müslüman kardeşini ziyarete gittiğinde, dönünceye kadar cennet hurfesi (meyvesi) içindedir.” (Müslim, Birr, 40-42)

Gönül yapmak insanların sıkıntılarını gidermekle, onların kusurlarını örtmekle, insanların hakkına ve hukukuna tecavüz etmemekle, zulum yapmamakla mümkün olur.

عن ابن عمر (ر) قال: قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم): المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يسلّمه، ومن كان في حاجة أخيه كان الله في حاجته، ومن فرّج عن مسلم كرباً فرّج الله عنه بها كرباً من كرب يوم القيامة، ومن ستر مسلماً ستره الله يوم القيامة.

İbnu Ömer (r. anhumâ) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) buyurdular ki: "Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu tehlikede yalnız bırakmaz. Kim, kardeşinin ihtiyacını görürse Allah da onun ihtiyacını görür. Kim bir müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da o sebeple onu Kıyamet gününün sıkıntısından kurtarır. Kim bir müslümanı örterse, Allah da onu kıyamet günü örter." (Ebû Dâvud, Edeb 46)

Bayramlar Af Günleridir; Her türlü kırgınlıklar bayram vesilesiyle son bulmalıdır.

Daima af yolunu tutmak, mü'minin başta gelen özellikleri arasında sayılır. Bu konuda yine Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“Sen af yolunu tut, iyiliği emret, câhillerden yüz çevir” (Â'râf, 7/199).

Bu âyet nâzil olduğunda Hz. Peygamber (s.a.v.) âyetin açıklamasını Cebrâil'e sormuş, O da şöyle cevap vermiştir:

إِنَّ اللَّهَ أَمَرَكَ أَنْ تَعْفُوَ عَنْ مَنْ ظَلَمَكَ وَتُعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَتُصَلِّ مَنْ قَطَعَكَ

“Allah, sana zulmedeni ve haksızlık edeni affetmeni, sana vermeyene vermeni, sana gelmeyene gitmeni” emretmektedir.

Kıymetli Müminler!

Bayram günleri toplumların millî birlik ve beraberlik duygularının zirveye ulaştığı, dayanışma ve kaynaşmanın daha yoğun yaşandığı müstesna zaman dilimleridir. Bu bakımdan bayram günlerimizi olabildiğince hayırlı olacak şekilde değerlendirerek en başta anne ve babalarımız olmak üzere büyüklerimizi, hastalarımızı, komşularımızı, akraba ve dostlarımızı ziyaret etmeliyiz. Bu vesile ile fakirleri, yetimleri, kimsesizleri ve çocukları sevindirmeli, dargın olanları barıştırmalıyız.

Bu mübarek bayram gününde dünyanın çeşitli bölgelerinde zulüm, işgal, sömürü ve işkence altında inleyen insanlar için dua ederken, vatanımızda bağımsız ve özgür bir şekilde birlik beraberlik içinde yaşamanın ne kadar büyük bir nimet olduğunu bir kez daha hatırlamalı, bu vatani bize emanet eden aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi bu vesileyle rahmetle anmalı ve nesillerimizi onların yolundan ve bilincinden uzaklaştırabilecek yaklaşımlara karşı daha dikkatli olmalıyız.

Manevi bir kimlik aşısı olan bu bayram gününüzde, **"kendisi için arzu ettiğini başkaları için de arzu eden gerçek iman bilincine** ermek dileğiyle bayramınızı tebrik ediyor, Yurdumuzda ve tüm İslam Aleminde birlik ve beraberliği, huzur ve saadete vesile olmasını Rabbimizden niyaz ediyorum.

Hazırlayan: Süleyman KESKİN

